

УДК 784.71.049.2(438–664):94(438–11=161.2)“194”ОУН-УПА

САТИРИЧНА РЕЦЕПЦІЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПОЛЬЩИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОВСТАНСЬКІЙ ПІСНІ “ГЕЙ У МОСКВІ”

Євген ЛУНЬО

*Інститут народознавства НАН України
просп. Свободи, 15, 79000 Львів, Україна
тел. +38 (032) 297 01 57, e-mail: ina@mail.lviv.ua
Відділ фольклористики*

У статті проаналізовано, як у повстанській сатиричній пісні “Гей у Москві” шляхом майстерного використання низки як традиційних, так і новітніх поетичних засобів та прийомів на високому художньому рівні історично правдиво змальовано й дошкульно висміяно комуністичну Польщу як державу-сателіта й покірну маріонетку Радянського Союзу. У сатиричному змалюванні Сталіна, Осубки і Берута вбачається прояв здорових і на той час єдино перспективних політичних стосунків між Україною і Польщею – солідарне протистояння проти спільного ворога – імперського СРСР.

Ключові слова: фольклорна сатира, політична сатира, поетика сатири, комізм, комуністична Польща, Берут, Осубка, Сталін, комунізм.

Повстанські пісні – це об’ємний різножанровий ідейно-тематичний пласт усної народної творчості, у якому відображається й осмислюється збройна національно-визвольна боротьба українців під проводом ОУН та УПА упродовж 1940–1960-х рр. Їхня тематична палітра, надзвичайно широка й різноманітна, порушує актуальні ідейно-політичні, суспільно-історичні, морально-етичні проблеми свого часу. Повстанська усна словесність стала непереможною ідеологічною зброєю у боротьбі проти російських, польських, німецьких, угорських, румунських поневолювачів та їх місцевих колаборантів-прислужників. Сприяла піднесенню рівня національної свідомості, консолідації українців навколо ідеї самостійної і соборної державності.

Повстанський пісенний та прозовий фольклор активно побутував серед учасників і симпатиків повстанської боротьби, у широкому народному середовищі як Західної України, так і інших етнічних земель. Його твори в основній своїй масі збереглися в активній пам’яті народу до початку ХХІ ст.

Відкрито записувати, досліджувати й публікувати, повстанський фольклор стало можливим лише після відновлення української державності. Найбільш активно цим займалися Г.Дем’ян, Є.Луцько, В.Сокол, В.Подуфалій, П.Шимків, Р.Крамар, М.Іванюк, Є.Шморгун, О.Харчишин, І.Голубенко, З.Лавришин, Є.Гішинський Р.Кирчів та багато інших.

На сьогодні для читачів є доступно значна кількість історичних джерел і досліджень, з яких можна почерпнути правдиві відомості про стосунки між польською комуністичною владою та українським Рухом Опору, що його представляли ОУН та УПА. Серед них вагоме місце посідає і фольклор. Має цілковиту слушність відомий історик і фольклорист Григорій Дем’ян, коли стверджує, що “для дослідника

суспільно-політичної думки українців того часу [...] повстанський фольклор був, є і назавжди залишиться невичерпним і незамінним достовірним джерелом. Без його використання жодна наукова праця про визвольну боротьбу 1940–1960-х років ніколи не буде повноцінною і об'єктивною”¹.

У повстанських піснях, які виникли в середовищі УПА, що воювала на Закарпатті, закономірно ворогами були поляки – репрезентанти комуністичної Польщі, держави-сателіта Радянського Союзу, що повністю залежала від червоної Москви. У народнопісенній антипольській політичній сатирі ХХ ст. сформувалась окрема тематична група творів, об'єктом висміювання яких стали польські комуністи та їхня держава. До неї належить оригінальна повстанська сатирична пісня “Гей у Москві”.

Щодо генези цього твору. Вперше опублікований він у часописі “Лісовик” за січень 1947 р. – виданні тактичного відтинку “Бастіон” Військової Округи “Сян”. Це був гумористично-сатиричний журнал, призначений для широких кіл вояцтва УПА і населення. У примітці зазначено, що мелодія запозичена з відомої народної пісні “Гей на ставі, на ставочку”. Це, до речі, доволі поширене явище у процесі повстанського піснетворення – воно свідчить про його інтенсивність, про широке й органічне залучення традиційного художнього потенціалу для відображення й осмислення новочасної суспільно-політичної дійсності.

Що стосується автора слів, то в часописі вказано лише його, очевидно, літературний псевдонім “Паст”, який в інших доступних нам джерелах більше не траплявся. Можемо лише припускати, що це хтось із освічених, поетично обдарованих і добре обізнаних з народною пісенністю командирів чи стрільців, яких у середовищі УПА було чимало.

До нашого часу ця пісня двічі передрукувалася із покликанням на першоджерело у різних томах “Літопису УПА”². У народному середовищі, як це видно із публікацій польових записів, фольклористи її не зафіксували. Пояснити це, на нашу думку, можна кількома причинами. З одного боку, в силу історичних обставин, пісня просто не встигла за три-чотири місяці глибоко вкоренитися серед широких верств місцевого населення, оскільки воно було масово депортоване під час операції “Вісла”. Крім того, тематика пісні передовсім політична, стосується політичної, а точніше – дипломатичної події, безпосередньо не дотичної до народу. Вона не пов'язана прямо з його життям і побутом, як, наприклад, пісня “Післав Сталін свої діти”, що змальовує масові облави та обшуки, а тому відома у понад півтора десятка варіантах³.

З іншого боку, той факт, що пісню ще не записали збирачі, аж ніяк не означає її відсутності в народному репертуарі. Адже, як відомо, рівень польової фіксації повстанського фольклору доволі-таки низький; він усе ще нескоординований, епізодичний і поверховий, великі території ще зовсім не обстежені.

Попри все, зазначений твір – помітне явище у корпусі української політичної сатири періоду національно-визвольної боротьби під проводом ОУН. Це одна з перших і найяскравіших в ідейно-художньому плані повстанських пісень, в якій правдиво розкрито і дошкульно висміяно справжню суспільно-політичну, моральну й духовну сутність комуністичного режиму Польщі на початках його становлення.

Саме тому й вважаємо за потрібне присвятити цій пісні дане повідомлення, у якому розкривається її ідейно-тематичний зміст, визначаються поетичні прийоми й засоби, що ними майстерно послуговувався народний митець. Оскільки цей твір – один із не так уже й багатьох зразків саме сміхової політичної сатири, його аналіз прислужиться для

¹ Дем'ян Г. Повстанські пісні як історичне джерело // “Муза і меч”: національний рух у фольклорних та літературних джерелах: Збірник наукових праць. Львів, 2005. С.130.

² Підпільні журнали Закарпатської України, 1945–1947 // Літопис УПА. Т.16. Торонто. 1987. С.508; Пісні УПА / Збір. і зред.аг. Зеновій Лавришин // Літопис Української Повстанської Армії. Торонто, 1996; Львів, 1997. Т.25. С.340.

³ Див. Луньо С. Природа комізму повстанської сатиричної пісні “Післав Сталін свої діти” // Народознавчі зошити. 2010. № 1–2. С.133–145.

глибшого розуміння місця й ролі категорії комічного в системі української народно-пісенної естетики.

Для зручності аналізу цієї пісні як цілісного художнього явища наведемо її текст повністю:

*Гей у Москві у палатах, у Кремлі,
сидить, мислить батько Сталін ночі й дні.
“Ох, ти Ленін, мій соколе, чом ти вмер,
хто ж врятує від заглади ССР?
Ох, як тяжко в Україні панувать –
ой, не можу бандеровцям ради дати”.
Гей почув це польський зрадник Осубка*,
прилітає із Берутом** до Кремля.
“Батьку Сталін, ясне сонце, соколю,
пішли мені спецотдели і зброю.
“Ох, дай поміч комуністам у Польщі!
Вже рік летить кров червона по Сяні”.
“Гей, рад би я тобі, синку, поміч дати –
а хто буде мою владу захищати?
“Ой, не сплю я вже безпечно у Кремлі –
ворогів я маю всюди, ще й в Москві”.
Дав для Польщі зброю, гроші “старший брат”
та й вернувся той Осубка дуже рад.
Гей, повстанців, славних хлопців, сміх бере –
ще пізнають Кремля блазні, хто ми є”.*

Необхідно відзначити, що змальований і осміяний у пісні візит двох польських комуністичних керівників до Москви до Сталіна не є просто поетичним вимислом. Маємо усі підстави вважати, що в основі цієї події лежать реальні факти, бо ж, як відомо, й Едвард Осубка-Моравський, і Болеслав Берут, до речі, колишній працівник радянського НКВС⁵, бували у Москві неодноразово. Найбільш правдоподібно, пісенним прототипом став їхній візит як керівників Крайової національної ради. 27 липня 1944 р. Е. Осубка від імені майбутнього комуністичного уряду Польщі – Польського комітету національного визволення (ПКНВ) – підписав таємну угоду у Москві про кордон між СРСР і Польщею по “лінії Керзона”⁶.

Без сумніву, пісня виникла на Закерзонні у повстанському середовищі, добре обізнаному з тогочасними подіями міжнародної політики. Вона правдиво розкриває і безжально висміює справжню суть комуністичної Польщі, так званої народної, показуючи, що це політичний проект Кремля, що це маріонетка, яка повністю залежить від військової і господарської підтримки Москви.

Передовсім, у пісні за допомогою низки художніх засобів моделюється саркастичний образ Сталіна і його імперії: вождь сидить у палатах, у розкошах, але ці пишноти тільки для нього і його оточення, вся ж радянська імперія у злиднях. Кремль виступає тут символом розкоші більшовицької верхівки на противагу злидненню і голодному існуванню народу. Палати тут потрактовані як елемент бінарної опозиції, через них викривається і висміюється гучно декларована, але цілком очевидно недотримувана ще одна комуністична ідеологема – соціальної рівності і справедливості.

Початок пісні, її перший рядок у свій особливий спосіб розкриває антинародну, антисоціальну суть московсько-більшовицької імперії. Найперше у ній йдеться про те, що Сталін дуже далеко, він недосяжний для народу, відокремлений від нього (“там у

⁴ Пісні УПА / Збір. і зредаг. Зеновій Лавришин // Літопис Української Повстанської Армії. Торонто, 1996; Львів, 1997. Т.25. С.340.

⁵ *Зашикльняк Л.О., Крикун М.Г.* Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002. С.529.

⁶ Там само. С.532.

Москві”, за мурами “у Кремлі”). Так висміюється більшовицька пропаганда, що вожді з народом.

У фольклорній поезії доволі традиційним і потенційним є дієслово “думати”. Його значною мірою використовувала більшовицька пропаганда у формуванні образу Сталіна. Сталін, як видно з його образу, створеного так званим радянським фольклором, постійно думає про трудящих, пролетарів, про весь світ, про те, як зробити всім добро. У пісні Сталін також думає, але ці його думки є, з одного боку, контрастними до офіційно проголошуваних, а з другого – доволі правдоподібними. Вони зводяться до двох моментів: вождь думає, як вберегти від розпаду імперію і як втримати під окупацією Україну, де веде героїчну національно-визвольну боротьбу УПА.

Сталін жалюгідний і смішний у своєму страху. Цей його страх із приводу можливого розпаду СРСР має під собою реальну основу і в цьому плані є мотивованим. Сміхотворність ситуації полягає в тому, що на людях, на офіційні подається, нібито все гаразд, наче всі народи дуже люблять Сталіна і готові за нього віддати життя, а на самоті Сталін не приховує від себе реальної ситуації.

В іронічно-сатиричному ракурсі обігрується скарга Сталіна, що він має ворогів усюди, навіть у Москві. Художню правду цих слів підтверджують історичні реалії – масові репресії Сталіна проти своїх же соратників і поплічників, так званих “ворогів народу”, а насправді – реальних, а ще більше – зовсім невинних, створених параноїдально-маніакальною уявою хворого диктатора суперників у боротьбі за особисту владу. Саме це й призвело до тяжких і психічних, і фізичних розладів здоров’я вождя. Ця міжособна боротьба у середовищі комунобільшовицьких верховодів велася постійно, починаючи від самого більшовицького перевороту. Вже на початку 1920-х років народ це побачив і дотепно висміяв у своїй творчості⁷.

Через цей край негативний образ кумедно-жалюгідного Сталіна дошкульно висміяно й польських комуністичних лідерів. Адже вони не можуть чи не хочуть бачити ні недуг московського тирана, ні основаної на облуді та кривавих інтригах кремлівської політичної дійсності. Асоціативно це означає, що Берут і Осубка готові цю саму модель сталінської влади перейняти й запровадити у себе в Польщі.

Іронічно-саркастичне обігрування в тексті тематики непримиренної внутрішньої гризні за владу, що була органічно притаманною московсько-комуністичному режимові, виявилось серед іншого і пророчою пересторогою самому Беруту: як відомо, цей польський партійний керівник у 1956 р. був викликаний до Москви на XX з’їзд КПРС і після з’їзду там раптово помер за досі нез’ясованих загадкових обставин.

Один із доволі ефективних прийомів осміювання Сталіна – це моделювання ірреальної ситуації – звернення до мертвого Леніна. Сталін кумедним чином, жалюгідно і плаксиво благає у нього допомоги в боротьбі з українськими повстанцями.

Зазначимо, що прийом звертання з різними проханнями до мертвого Леніна в українській сатиричній поезії, можна сказати, став традиційним. В його основі лежить пародіювання до без міри роздутого агітпропом фальшивого культу Леніна з подальшим його геть невмілим, примітивно-кумедно-вульгарним експлуатуванням. Це зазначив ще Сергій Єфремов, записавши 30 січня 1924 р. у своєму “Щоденнику”: “Рекорд дурости побив таки наш рідний “Більшовик”. Сьогодні він надрукував і навіть вусом не моргнувши:

*Ленін не вмер. Ленін невмирущий.
Умерла буржуазна культура. Її ховаємо⁸”.*

Також у народному середовищі широко побутувала монострофа:

⁷ Чорнопиский М. Фольклорна політична сатира 20-х років XX століття у записках Сергія Єфремова. Львів, 2001. С.42.

⁸ Єфремов С. Щоденники 1923–1929. Київ, 1997. С.64.

*Лежить Ленін у гробу,
Сталін тягне за ногу.
– Ти ставай, й... твою мати,
П'ятілетку виповнять⁹.*

Викривально-висміювальна ідея цього прийому виводиться з трактування символіки справи Леніна (в широкому сприйнятті і комуністична ідея, і її практичне втілення – радянська тиранія) як мертвеччини. Символ цей доволі об'ємний, він розгалужується на кілька асоціативних ліній: мертве є безперспективним, безплідним і безсилим, воно нічого живого й перспективного породити не може.

Тут ми бачимо, що сатирична естетика розгортає культ смерті з негативним зневажливо-висміювальним ідейно-смысловим навантаженням. Це безперспективність, регрес до абсолютного небуття як найвищої форми сатиричної негатиї. Як бачимо, смерть негативного персонажа виступає у контрастному протиставленні до символіки смерті героїчної, яка є креативною, символізує незнищенність, за Біблійним висловом – перехід від життя до життя.

У цій поетичній моделі в плані конкретному висміюється і Сталін у його безвиході, безпомічності, страху і самотності. Він не може, а очевидно, не має до кого звернутися за допомогою й абсурдно як такий, що втратив здоровий глузд, звертається до мертвяка як фізичного, так і ідейно-політичного. Смішний для широкого народного загалу Сталін й у своїй лицемірно плаксивій любові до Леніна, якому за життя був ненависний через боротьбу-гризню за владу і, можливо, був причетним до його отруєння, аби очистити собі шлях до влади.

Така розлога негативна характеристика Сталіна також спрямована на дошкульне приниження польських комуністів – їм глузливо демонструється, з ким вони мають справу, асоціативно стверджується, що це одного поля ягоди. Тут маємо майстерне використання художнього прийому взаємного доповнення негативами один одного московського й польського комуністичних лідерів шляхом розташування їх в одному негативно-зневажливому ідейно-художньому полі.

Значний потенціал у сатиричному змалюванні як Сталіна та його імперії, так і комуністичної Польщі з її керівниками закладений у майстерному обігруванні слова “панувати”, яке, по суті, виконує тут функцію образу-символу. Адже лексеми “пани”, “панувати”, “панський” та інші з цього спорідненого ряду лежали в основі як польських, так і московсько-комуністичних постулатів ідейно-пропагандивної риторики. При цьому кожна зі сторін наповнювала ці лексеми іншим змістом й використовувала в різних ракурсах.

Московсько-комуністична агітаційно-пропагандистська машина, основана на вульгарній соціології, трактувала пана як найбільшого ворога чи не усього людства, вважала його основним чинником зла. Звідси свій міжнародний експансіонізм червоний Кремль маскував міфологемою про звільнення всіх трудящих від панів – гнобителів і експлуататорів.

Отже, наш народний митець, використовуючи прийом “з перших уст”, “змушує” самого Сталіна щиро зізнатися, що в Україні він хоча й важко, та все ж панує. Це твердження переконливо розбиває щент оцю московську облуду. Разом з тим, у контексті змальованих стосунків польських лідерів і Сталіна в пісні асоціативно іронізується над гоноровою панською польською нацією з її “панством”-державою. Адже вона тепер ось принизливо визнає своїм паном кремлівського тирана і в жалюгідно-улесливий спосіб виявляє йому свою покору.

Отже, Сталін зображений смішним і жалюгідним у своїй слабкості й безпорадності у боротьбі з УПА. А звідси ще смішнішими і жалюгіднішими виглядають тогочасні керівники комуністичної Польщі Осубка і Берут. Їхнє осміяння є кількоплановим. Передовсім,

⁹ Записав Г.Дем'ян 28.07.2006 р. у м. Львів від Пелипчука Василя Івановича, 1935 р.н., проживає у с. Борятин Сокальського р-ну Львівської обл. Домашній архів Г.Дем'яна.

вони осміяні як зрадники польського народу. Адже вони зреклися національних інтересів своєї батьківщини на користь московсько-більшовицької імперії. У пісні, на протигагу галасливій пропаганді, утверджується думка, що на ті часи як і в Україні, так і в Польщі всяка комуністична ідея і практика є не що інше, як політична інтрига московсько-більшовицької імперії.

До речі, у цьому засудженні Осубки і Беруга бачимо прояв здорових і на той час єдино перспективних політичних стосунків між Україною і Польщею – солідарне протистояння проти спільного ворога – імперського СРСР. Це підмічено і в інших народних піснях. Як тільки УПА і АК вдалося домовитися про спільні дії проти Москви, це відразу відобразилося у колядці:

*Нова радість стала,
Як УПА повстала,
Яка підлих комуністів
Знищила немало.*

*АК-а помагає,
Бо вже добре знає,
Як антихрист лютий Сталін
Народи карає¹⁰.*

З іншого боку – комуністична Польща і її перші особи смішні через безуспішність у протистоянні УПА. Адже, переважаючи і кількістю, і озброєнням, Військо Польське не могло похвалитися значними успіхами у боротьбі з сотнями УПА. Історик Петро Мірчук, зокрема, зазначав: “УПА опанувала ситуацію до тої міри, що від половини травня до серпня 1945 р. існувала на всьому Закарпатті т. зв. українська повстанська республіка, в якій ворог осмілювався появлятися на селах лише в асисті більших військових відділів”¹¹. Про те, що у багатьох селах Закарпаття відділи УПА повністю контролювали ситуацію і місцеве населення симпатизувало повстанцям, зазначав у своєму дослідженні Ю.Киричук¹².

Слабкість і страх польської комуністичної влади перед українською національно-визвольною силою духу і зброї у пісні майстерно й оригінально передано через співставлення її з таким же страхом і слабкістю самої Москви. Якщо вже російська комуністична імперія є розгубленою і безпорадною, то що вже казати про її дрібного сателіта, яким на той час була комуністична Польща.

Висміювання польського комуністичного уряду за принизливе випрошування в Кремлі “спецотделів” не є звичайним поетичним вимислом, як це може здатися з відстані теперішнього часу – воно опирається на цілком реальну основу. Історики стверджують, що створення репресивних органів тодішньої Польщі – управлінь безпеки (УБ) і громадської міліції (МО) – проводилося під повним контролем генерала НКВС І. Серова і за відсутністю польських кадрів укомплектовувалося радянськими офіцерами й партизанами¹³. Крім того, до весни 1947 р. у Польщі безпосередньо діяли підрозділи НКВС¹⁴.

З цього приводу в місцевому українському середовищі виник оригінальний народно-сатиричний твір – абрєвіатура: “ПОП – пельньонци обовйонзкі поляка”¹⁵ (той, що виконує обов’язки поляка). У наведеному нижче коментарі зазначено, що це “большевицькі стар-

¹⁰ Дем’ян Г. Двадцять п’ять повстанських пісень // Україна в минулому. Київ–Львів, 1992. Вип.3. С.10.

¹¹ Мірчук П. Українська Повстанська Армія 1942–1952. Репринтне відтворення видання 1953 року (Мюнхен). Підготував до друку М. Стасюк. Львів, 1991. С.169–170.

¹² Киричук Ю. Український національний рух 40–50-х років ХХ століття: ідеологія та практика. Львів, 2003. С.254.

¹³ Зашикільняк Л.О., Крикун М.Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. С.535–536.

¹⁴ Там само. С.551.

¹⁵ Підпільні журнали Закарпатської України // Літопис УПА. Т.16. С.479.

шини у війську та інші большевицькі наставники з польськими фальшивими документами, які вдають поляків”¹⁶. Аналізована абрєвіатура примітна оригінальним застосуванням білінгвізму як художнього прийому, оскільки вона іронічно обігрується з російським словом “поп” – православний священик. Детальніший аналіз цієї дошкульної сатири міститься у статті “Польська антирадянська фольклорна сатира в українському середовищі”¹⁷.

У цьому ж ракурсі керівники Польщі виглядають особливо комічно й жалюгідно, коли, випрошуючи “спецотдели і зброю”, втрачають не лише традиційний польський гонор, а й звичайну людську гідність – переляканого й осміяного Сталіна називають “батьком”, “ясним сонцем”, “соколом”. Ці останні слова у пісні не випадкові, в українському фольклорі вони мають усталену традицію звеличування й героїзації видатних осіб. Згодом офіційна московська пропаганда перейняла їх з фольклору для величання свого диктатора, при цьому у народній поезії вони набули іронічного й сатиричного звучання. Вихвалення цими словами психічнохворого диктатора з точки зору народного здорового глузду – це просто блазнювання. Тут викриваються й висміюються держави-сателіти СРСР, які за своєю політико-ідеологічною суттю є абсолютними копіями метрополії.

Висміюється через іронію і глузування ще одне кліше московсько-імперської ідеологічної машини – “старший брат”. Раніше цей вислів вживався для означення росіян щодо інших націй і народів СРСР, а тепер він таким самим чином застосовується до так званого соціалістичного табору. Тут викривається й таврується, засуджується московський ідейно-політичний експансіонізм.

Отже, у підсумку констатуємо, що в повстанській сатиричній пісні “Гей у Москві” шляхом майстерного використання низки як традиційних, так і новітніх поетичних засобів та прийомів на високому художньому рівні історично правдиво змальовано й дошкульно висміяно комуністичну Польщу як державу-сателіта й покірну маріонетку Радянського Союзу. Наповнений довершеним сміховим колоритом, цей твір посутньо прислужився національно-визвольній ідеї, ввійшовши з часом до числа кращих зразків української фольклорної політичної сатири ХХ ст.

SATIRIC RECEPTION OF COMMUNIST POLAND IN UKRAINIAN INSURGENT SONG “HEY IN MOSCOW”

Yevhen LUNYO

*Institute of ethnology of NAS of Ukraine
boul. Svoboda, 15, Lviv, 79000, Ukraine
tel. +38 (032) 297 01 57, e-mail: ina@mail.lviv.ua
Department of Folklore Studies*

The skilful use of some traditional and the newest poetic facilities and methods at high artistic level by the means of which the communist Poland historically is truly represented and scoffed at with bitter irony in an insurgent satiric song “Hey in Moscow” as the satellite state and submissive marionette of Soviet Union is analyzed in the article. In the satiric image of Stalin, Osybki and Beruta you can see display of healthy and by then uniquely perspective political relations between Ukraine and Poland – united opposition against common enemy – imperial USSR.

Keywords: folklore satire, political satire, poetics of satire, the comic element, communist Poland, Berut, Osybka, Stalin, communism.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Луньо Є. Польська антирадянська фольклорна сатира в українському середовищі // Народознавчі зошити. 2009. № 5–6. С.618–619.

САТИРИЧЕСКАЯ РЕЦЕПЦИЯ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПОЛЬШИ В УКРАИНСКОЙ ПОВСТАНЧЕСКОЙ ПЕСНЕ “ЭЙ В МОСКВЕ”

Евгений ЛУНЬО

*Институт народоведения НАН Украины
просп. Свободы, 15, 79000 Львов, Украина
тел. +38 (032) 297 01 57, e-mail: ina@mail.lviv.ua
Отдел фольклористики*

В статье проанализировано, как в повстанческой сатирической песне “Эй в Москве” путем искусного использования ряда как традиционных, так и новейших поэтических средств и приемов на высоком художественном уровне исторически правдиво изображена и едко высмеяна коммунистическая Польша как государство-сателлит и покорная марионетка Советского Союза. В сатирическом изображении Сталина, Осубки и Берута усматривается проявление здоровых и на то время единственно перспективных политических отношений между Украиной и Польшей – солидарное противостояние против общего врага – имперского СССР.

Ключевые слова: фольклорная сатира, политическая сатира, поэтика сатиры, комизм, коммунистическая Польша, Берут, Осубка, Сталин, коммунизм.

Статья надійшла до редколегії 17.11.2010
Прийнята до друку 29.12.2010